

negyvennyolcig, ismeretes. Negyvennyolc után, a birtokrendezésig, a hatvanas évekig türehető volt a magyar paraszt állapota. De a hatvanas években elkülönítették a szabad legelőket és akkor az addig főjöveldelmi forrása volt állattenyésztése megszűnt. Nem tudott hirtelen áttérni más gazdálkodásra. Az urak, hatalmasok, nem törődtek vele.

**Huszár Károly:** Miért hagyta magát megvesztegetni? Buktatta volna meg a szabadelvű kormányt!

**Szabó István:** A gazdasági viszonyok fejlődésével megkezdődött a gazdasági körök szervezkedése. Először a hatalmasok, a nagybirtokosok szervezkedtek és amit gazdasági téren nem tudtak elérni, azt elérik politikai téren, szervezkedve mennek a politikai küzdelem terére. Szervezkedett az ipari munkásság is. Most szervezkedni akarunk mi is, ennek az országnak kiscgazdái és politikai téren is érvényesülni. (Helyeslés balról.)

Tiszteljük a magántulajdont; gyógyítani akarunk és nem ütni; elismerjük a vezető művelt körök hivatottságát, de azt akarjuk, hogy vezetőink legyenek és ne uralkodjanak fölöttünk a maguk hasznára. Ez ország lakosságainak 70 százaléka földmiveléssel foglalkozik. Ennek nagyrésze kiscgazda. Az adótörvények egyoldalúak és igazságtalanok. Épen a múlt hetekben voltam a megyei adókievítő-bizottsággal. És láttam, milyen igazságtalanul bánnak el a kisbirtokosok adója kivételénél.

**Novák István** parasztpárti: Az egész országban ez a rendszer.

**Szabó István:** Ugyanazért a földért az egyik nyolc koronát fizet, a másik egy koronát. Ezért van aztán, hogy a nép szidja az urakat, gyűlölettel van eltelve iránta. A még kisebb szegény embernek még rosszabb az adózása. A regálekártalanítási ügy is nagy igazságtalanság. Ebben már interpelláltam, de választ nem kaptam.

A Kuria kimondotta, hogy a regalebérletek a gazdaközönség tulajdona és nem a politikai községgé, de törvény ellenére, Magyarország nagy részében a regalejöveldelmeket a politikai községek dugják zsebre. Már interpellált egyszer, de senki sem törődött vele. Ez az eredménye, ha nem a nép választja a képviselőházat.

A közigazgatás átka a népnek. Ha egy kiscgazdának baja van az uradalommal és megy a szolgabíróhoz, nem kap igazat, mert a szolgabíró szekérszámra kapja a szénát az uradalomtól.

**Egy hang a munkapárttól:** Államosítani!

Részletesen bírálja Andrassy plurális javaslatát. Óhajtja az általános, községenkénti, titkos választójogot. Községenkéntit azért, mert a mai rendszer mellett a választási székelyen a csendőrség és katonaság úgy kezeli a szavazókat, mint a csordát.

Ezután beterjeszti a gazda-párt föllirati javaslatát.

A gazdapárt föllirátában a király figyelmét arra hívja föl, hogy a „magyar birodalmi gyűlés” egyébirányu lekötöttsége miatt a kiscgazdákra alig-alig fordíthatott gondot, holott a nemzetnek ez a rétege: a kis- és középbirtokos, a mezőgazdasági és ipari munkás, a kisciparos és kiskereskedő képezi már számarányánál fogva is Felsőged birodalmának gerincét, államhatalmának törzsét, minden fényének, erejének, méltóságának legbiztosabb forrását.

Fölsorolja azokat a sérelmeket, amelyek folytán a kivándorlás és az egyke-rendszer terjed. Szükségesnek tartja, hogy a nép helyes telepítési és parcellázási akció útján földhöz juthasson. Hogy pedig a népnek télire is legyen munkája, helyesnek találja, ha a holtkéz birtokain és a nagy latifundiumokon olyan gazdasági és ipari beruházásokat kell tenni, amely nem csak nyáron, de az év minden szakában nyújtson foglalkozást.

Sürgeti az adóreformok terén a teljes progresszívítás érvényesítését, de úgy, hogy ebből a népre újabb sebek ne háramoljanak.

Sürgeti a mezőgazdasági kamarák létesítését. A mai választások eredményét a vesztegetés és a presszió idézte elő. Hogy a jövőben ez megakadályoztassék, szükséges, hogy az általános, egyenlő, titkos választójogról szóló tör-

vény mielőbb megalkottassék, hogy tényleg népparlament üljön össze. A magyar faj hegemóniáját a kerületek új beosztása útján kívánja biztosítani.

Követelik az önálló bankot, az önálló vámterületet, az önálló hadsereget s az 1848: XX. törvénycikk végrehajtását. Mindenekelőtt pedig olyan reformokat, melyek a magyar kiscgazdák jólétét biztosítják.

**Szabó** ezután még a választási napidijokról beszél. Tétéles törvény van, hogy fuvardíjakon és napidijakon kívül mást a választóknak nem szabad adni.

Nagy zugás a kormánypárton:

— Hol áll az, hogy napidijat kell adni?! Még csak az kellene!

**Szabó István:** Én nem tudhatom, én nem adtam semmit.

**A marostordai főispán.**

A képviselőházi ülés végén **Urmánczy** Nándor függetlenségi képviselő interpellációt intézett **Khuen-Héderváry** miniszterelnökhöz és belügyminiszterhez **Erőssy** József, marostordamegyei és marosvásárhelyi főispán kinevezése ügyében.

Az interpellációt kiadták a miniszternek. Ezzel az ülés véget ért.

## Nincs postásmozgalom.

— Nyilatkoznak a szegedi főtisztviselők. —

(*Saját tudósítónktól.*) Egy budapesti lap tegnap azt a szenzációs hírt terjesztette, hogy a postások körében, helyzetük javítása érdekében, nagyarányú mozgalom indult meg, melynek az volna a célja, hogy az összes postásokat szervezve, karácsonyra *passzív rezisztenciát teremtsen* és így a kormányt kényszerítse a fizetésrendezés gyors elintézésére. Erre leginkább az évek előtti vasutas-sztrájk ösztökéli őket, amely tudvalevőleg eredménytelenül járt. Ez az akció igen súlyos következményeket vonna maga után. A *Délmagyarország* munkatársa beszélgetést folytatott több magasrangú szegedi postatisztával és megkérdezte őket a hír valódisága felől. Az egyik főtiszt a következőképpen nyilatkozott:

— A szegedi postások körében *a legcsekélyebb elégedetlenséget sem tapasztaltam*. Az egész hír nem lesz más, mint egy véresszájú ember jelentéktelen nagyképűsködése. Egyáltalában a postások mai fizetése nem is mondható olyan éilánynak, de ha esetleg tényleg az volna, akkor sem lehetne okuk panaszra, mert a *kormány az 1911. évi költségvetésbe már bevette a postások fizetésrendezését*. Ez már befejezett tény. Kedvelt alapja az ilyen követelőzésnek az, hogy a postások túl vannak halmozva munkával. Ez *nem igaz*, mert ha például egy alkalmazott huzamosabb ideig teljesít szolgálatot, utána föltétlenül pihenőnapot kap. A szegedi postások körében ilyfajta mozgalom nem létezik. Azonban, ha mégis bekövetkezne az, hogy karácsonyra *passzív rezisztenciába lépnek*, akkor nagy meglepetés éri őket, mert ez *föltétlenül elbocsátásokat vonna maga után*. Ugyanis nem szabad elfelednünk, hogy a postásokat *eskü köti a hivatalhoz*, nem úgy, mint a sztrájk idején a vasutasokat, akikről akkor még egyáltalában nem kívántak esküt. Ilyen körülmények között *aligha mennek majd bele a dologba azok a tisztviselők, akik a jövőre is gondolnak*.

A többi tisztviselő is hasonlóképpen nyilatkozott. Így az egész hír valószínűleg kacsalesz, mert különben a szegedi postások föltétlenül tudnának a dologról.

Egy budapesti postaigazgató is nyilatkozott az ügyről és a következőket mondotta:

— Az a meggyőződésem, hogy a *passzív rezisztenciának a legkisebb alapja sincs*. A fizetésrendezést az előbbi kormány úgy tervezte, hogy 1910-re a szolgák, altisztek és kezelő segédzemélyzet, 1911-re az érettségi vizsgával bíró kezelőtisztek és 1912-re a közigazgatási tisztviselők és mérnökök kapják meg a fizetésrendezést. Ha a kormány még az idén,

mint külön költségvetési javaslatot nyújtana be a postások fizetésrendezését, akkor a szolgák 1910 január elsejétől visszamenőleg megkapnák a különbözetet. De ugyátszik, ez nem fog megtörténni és így a szolgák és maturalt tisztviselők fizetésrendezése egyszerre 1911-ben fog életbelépni.

E szerint nincs semmi baj és a kereskedővilágot nem fenyegeti veszély.

## A szegedi fogadalmi templom.

— A király az alapkö letételénél. —

Szeged városának az a fogadalma, melyet az árvíz után tett, hogy a város pusztulása és ujjaéledése örök emlékére templomot emel: ebben az esztendőben kivitelre kerül. A fogadalmi templom építésének munkáit az idén megkezdik, természetesen a régi Szent Demeter-templom lebontásával, mert annak helyén épül föl a nagyarányú új templom.

**Schulek** Frigyes, a világhírű magyar templomépítő tervezi a szegedi fogadalmi templomot. A mester ma Szegeden volt és megjelent a fogadalmi templombizottság ülésén és helyszíni szemlét is tartott a templom környékén.

A bizottság mai ülésében két határozatot hozott. Azt nevezetesen, hogy a mostani templomteret kisajátítás útján négyszögletesre formálja és hogy a templom nem részletekben, hanem egyszerre építtetik föl. Hogy ezalatt hol tartatnak az isteni tiszteletek, azt majd tanulmányozások után alapítják meg.

Az ülésen **Lázár** György dr polgármester elnököl s kivüle jelen voltak: **Schulek** Frigyes udvari tanácsos, műegyetemi tanár, a templom tervezője, **Bokor** Pál helyettes polgármester, **Taschler** Endre főjegyző, **Gadál** Endre dr előadó tanácsos, **Turóczy** Mihály dr főügyész, **Tóth** Mihály főmérnök, **Biró** Benő helyettes főmérnök, **Bene** Károly építész-mérnök, **Stahl** József építőmester, továbbá **Várhelyi** József kanonok-plébános, **Csernovics** Agenor, **Pillich** Kálmán, **Kovács** János, **Kertész** József, **Sáry** János, **Becsey** Károly dr, **Csonka** Ferenc, **Zombory** Antal bizottsági tagok és **Bárdocs** Béla tb. aljegyző, aki az ülés jegyzőkönyvét vezette.

**Lázár** György dr elnök megnyitván az ülést, üdvözölte **Schulek** Frigyes, azután fölkérte **Tóth** Mihály városi főmérnököt előterjesztésének megtételére.

**Tóth** Mihály: A fogadalmi templom fölépítésének terve annyiban változik, hogy a Révay-, szegfü- és ipar-utcai telektömb kisajátításával a tér teljes és hatalmas négyszöget nyer. *Ennek az impozáns térnek a közepére, a régi templom tengelyébe, az Eötvös-utca magasságába épül a fogadalmi templom*. A belvárosi plébánia-épület a mostani rozoga gimnázium telkén épül, ettől jobbra, a még megmaradó szabad területen pedig városi bérház lesz építendő.

**Schulek** Frigyes a maga részéről ezt a megoldást nemcsak elfogadja, de azt nagyon előnyösnek és a városra nézve kiválóan hasznosnak tartja, mert bár a nagyarányú kisajátítás sok pénzbe kerül, de viszont a város nyrendő területének az értéke óriási módon fog emelkedni.

A bizottság egyhanguan elfogadta azt a tervet, hogy a fogadalmi templom a négyszögletes telken építtessék föl.

A polgármester javaslatára kimondta azután a bizottság, hogy az új templom egyszerre építendő föl, nem pedig részletekben. Mivel a régi templom egy részét nem kell rögtön lebontani, fölmerült az a terv, hogy ezt használják föl misék szolgáltatására, ezt a tervet azonban a bizottság elutasította, mert a többi templom, most már az újszegedi is, villamoson nagyon hamar megközelíthető s aki akar, járhat templomba addig is, míg a fogadalmi templom fölépül.

Az új templomnak egyfolytában való építése ellen tehát semmi gátat sem vetnek s hogy az építés alatt a belvárosi paróchus hol